

ג'מס ג'וים

אחר הסופרים המפורסמים כיום, לא רק באנגליה, הוא ג'מס ג'וים האירלנדי. רבים אמנם אינם רוצים להכיר בגדולתו ואף שוללים את ערכו—ומשעמם שונים. כן, אין האנגלים יכולים לסלוח לו, שבספרו החשוב "אוליסס", רומן, מדבר הוא, סבלי להתחשב עם מישהו ועם משהו, על דברים, שבאנגליה רגילים לעבור עליהם בשתיקה. אוליסס, שהופיע בדפוס לפני שנים מספר החרם באנגליה. עתה, תורגם ג'וים לגרמנית, צרפתית, רוסית ולשפות אחרות. מני אז נתפרסם באירופה, כמעט יותר מאשר באנגליה. מכל שכן, שיתר ספריו, הכתובים כבר בסגנון קל פתוחים לפני קהל קוראים גדול. לאנגלים עוד סיבה נוספת לשלילת ג'וים:—אירי הוא! ואת זאת אין האנגלים יכולים לסלוח לו. אמנם רבים מכין גדולו היצירה האנגלית אינם לפי גזעם אנגלים כלל וכלל, כגון אוסקר וולד, סויפט, ב. שוא ואחרים. אך קשה לתאר לעצמנו סופר שיהא בכל יצירתו כה רחוק מאנגליות, כשם שדוקא הנהו ג'וים, אם גם כותב הוא אנגלית משובחת ומנופח.

השלילה האינספנקסיבית מצד קהל הקוראים, המשתייך על גזע אחר—שלילה הידועה למדי לסופרים היהודים, הכותבים בלשונות לועזיים, ולו גם הגיעו לירי מרום התהלה, כגון ווסרמן—העמידה אותו לפני עובדה קיימת ועוררה בו רצון לדיון בשאלת התתבוללות במלוא היקפה. יש לראות, שהשלילה הזאת עוררה בלב האמן כמה וכמה ספיקות ובעיות. הוא שב לדבר על זה בספרו "תמונת האמן בהיותו צעיר".

ג'מס ג'וים כלל וכלל אינו לאומיסט, הוא הנהו רק אדם בודד, המסתכל סביבו; חיי האדם וכל הבעיות הפוליטיות והחברתיות סעניינות אותו עד כמה, שהוא יכול לראות אותן ולתאר אותן, לפעמים באהבה ויש גם באדישות גמורה. כנגד לרוב הסופרים האנגלים, המוציאים כיום לעתים קרובות שני ספרים לשנה, כתב ג'וים באופן יחסי מעט. עד היום פרסם שירים, שני רומנים ("אוליסס" וגם "תמונת האמן בהיותו צעיר") ספר נובילות ודרמה אחת. והוא הנהו, כיום, כגון 50. המבקרים רואים בו ריאליסט. בהערכה הזאת הם מצביעים על אוליסס; באותו הספר, רב הכמות, כ-900 עמוד, נסגה ג'וים לתאר הכל. במלה אחת הכל, אף הדברים הקשנפנים ביותר, ואף פרטי פרטים של חיי האדם במשך יום אחד, כספר הזה משתמש הוא גם באמצעים פחות או יותר מרעיים, בין אלה גם בפסיכואנליזה.

אך לשונו של ג'וים! מה אחרת היא, מכל זה שרגילים כיום למצוא באנגליה! ג'וים, שלמד רק את השפה האנגלית שולט בה לא רק שלטון ללא מיצר, אלא ידע ליצור אותה מחדש.

את ספרו הראשון, שהנהו, בעצם אוטוביוגרפיה, קובץ נובילות "דובלינרס" אין כלל וכלל לראות כריאליסטי. כמובן, שאנו חיים בעולם מציאותי, לעתים,

גם תוך הקפנות של מציאות זו, אבל הריאליסמוס של המחבר הוא אחר לגמרי, מאשר זה של זולה או ת. מן. הריאליסמוס שלו הוא כולו אינדיבידואלי. המחבר נצב סמיד מאחורי הדברים, אשר אותם יתאר. ואף על פי כן, אין הקורא רואה לפניו פוטוגרפיה לבד, ואף לא יצירה מנטחית, רק העתקה נאמנה—לא של האנשים ושל העצמים, כי אם של אופן התפיסה והתגבה של המחבר. וכאן כוחו. עצם תפיסת האנשים והעצמים הוא זו של מסימס; על כל ספריו של ג'וים נסוכה עצבות אין קץ—ואולי משום שהמחבר נשאר כלפי חוץ אוביקטיבי לגמרי, מסור לעיניו הוא ולשיאפתו.

העצבות הוותרנית, הערפילית, המפעצעת והמסתתרת מאחורי דברים יום-יומיים, הנה כפרת מה הנגוד לאופטימסמוס הבריא של גלסוורת.

המעניין בין יצירותיו מבחינת התוכן הוא הספר "תמונת האמן בהיותו צעיר". כאן מסוור על אדם צעיר הנלחם מלחמה קשה עם סביבתו ועם עצמו. לא בלי לעג מדבר המחבר על אודות ספיפנס, הגבור, שהנהו ענוותן וחצוף גם יחד, כודד ומלא געגועים לאהבה—הלוחם מלחמת תנופה, לפי רוב ללא סכויים, עם חבריו, סרויו, ותוריו; על דבר אהבתו, חרפתו הפתאומית, אדיקותו ושחרורו הסווי והחלפני מכל קשרי אהבה ומשפחה, מכל דעות קדומות ומן הדת—ולבסוף באין מוצא בריחתו לעולם בלתי מוכר ואויב.

נדמה שג'וים כולו מרוכז בשאיפה אחת, שאינה נותנת לו דמי, ושבה מתבטא כל האינדיבידואליסמוס שלו: שחרור וחופש! אך לא לשם מגמה זו או אחרת, כי אם שחרור האדם באשר אדם הוא.

מרים רוזנמל

מוזיאון תל אביב

יחא יחסנו מה שיהיה לשאלת מוזיאונים בכלל, אם לחיוב ואם לשלילה, אולם איאפשר לעבור בשתיקה על עובדה משמחת, שסוף סוף נמצא מי, הרוצה לדאוג ליצירה האמנותית בארץ. יש מי, המוסר להקמת המוזיאון את כוחו ואת זמנו. הרגיש מיסד המוזיאון תל-אביב, בהערך המוסד הזה, ונודרו לעשות דבר מה, לתקן את המעוות כדור האחרון,—הולול לגבי כל צרכינו התרבותיים והאמנותיים-ציוויים בפרט.

כבר היום אפשר להוכח, שביסודו בריא הוא המוזיאון, ושצעדיו הראשונים הביאו לנו כמה וכמה חרושים. העובדה, שבמוזיאון נמצאות כבר יצירותיהם של ציירים, כגון: א. לויטן, (אחיו של י. לויטן), מודליני, ספסרנק, שגל, קיסלינג, שטרוק ואחרים, גם מכין ציורי הארץ, — מוכיחה לנו על רצינות הכוונה של המיסד, ס. דיונגוף.

זאת היא הפעם הראשונה אצלנו כדור האחרון שנמצא מי, הרוצה לעשות דבר מה, והעיקר, שעושה הוא דבר מה בשביל היצירה האמנותית. ואם לא הכל הוא מוצלח או מוחאם כמאה אחוים לאירואל של האמנות שהורה, הרי מתפקדים של האמנים לעמוד הכן על שמירת המוסר, אבל לא רק על ידו הכסול הלגלגני והמרעיל, הנהוג אצלנו, כי אם על ידו עצה, על ידו עזרה בפועל, בהתמסרות לדבר.

פתוח-הדפסה

עבודה
ממדרגה
ראשונה

בהחלט

אחים חנניה ■ ירושלים-חיפה

ש. מ. מ. מלנין
צייר

דקורציות
שלטים

קשוט וצביעת מעונורת

ירושלים ת.ד. 186

באמנות ובספרות

— ת ערוכות ציור בארץ—בחדשים האחרונים נכרת תנועת-מה בין הציירים. כמה וכמה ציירים השתדלו להציג את פרי עבודתם. כן הציגו בתל אביב הציירים צ. שור, קוסונוגי, והגב' ברלין מבחר פסלים. בירושלים הציג גליקסברג מספר גדול של תמונות שמן, פורטרטים, פרחים ועוד, בימים "ריאון" סידר תערוכת ריפורדקציות, שמבחינה חנוכית יש לה ערך רב, ובזמן האחרון מציגים באולמי "בצלאל" שלושה ציירים א. אלויל, ג. גוטמן ופ. ליפשווינסקי. — הספרות העברית חוגגת עכשיו שני יובלות של המשוררים י. כהן וי. פיכמן.

—אברהם שברון הוציא חוברת "לבקורת יסודי האידיאולוגיה של ברית שלום" מתוך השקפת הציוגות האינסגרלית. מן החוכן: בפעם הראשונה נעשה כאן חסיון לגתח ולבקר את שאיפותיה של "ברית-שלום", לחילוקי דעות שבה למקורותיה ולמסקנותיה. הציוגות האינסגרלית, כלומר השלמה, אשר מתוך נקודת מבטה באה ביקורת זו, דורשת פתרון טריטוריאלי גמור לשאלת היהודים ע"י עקירת הגלות והעברת פיוזורי עמנו להתישבות מרוכזת. היא מעמידה את עצמה, איפוא, בניגוד לציוגות הרשמית לכל גווגית, אף לריבוייה ולריקליות, השואפות כולן ליסד בא"י מרכז יהודי לבד.

—המשוררת אסתר ראב, ילידת הארץ, (זאת היא המשוררת היחידה שיש לנו מבין ילידי הארץ) הוציאה ספר שירים "קיסמונים" בהוצאת "הדים". — ש. שלום הוציא עתה ספר "יומן בגליל" מימי הרמים בארץ בהוצאת "עברים" בנירנברג; זהו ספר ספורי ראשון מאת המשורר. ש. שלום ידוע בשני ספרי שירים: "בלב העולם" הוצאת "תרבות" תרפ"ז; "מי? הוצאת "מוריה" תרפ"ג. — השנה מלאו עשר שנים לפטירת מיכה יוסף ברדיצ'בסקי.

מת לפני זמן קצר בכרלין, כאחד הציירים היהודים הגדולים של הדור החולף. (הערכה מיוחדת עם מבחר תמונות מסרי יצירתו באחת החוברות הכאות.)

תקון טעות: במדור התמונות במקום י. לויתן צריך להיות א. לויתן.

רצונך להיות אלגנטי - תפנה

אל בית מסחר אחים צוריאנו

שם מבחר גדול של נעלים, גרבים, כורטנות, עניבות, כפפות, סויתרים, וכל מיני תמרוקים מן המין המשובח

האחים צוריאנו ירושלים מול גן העיר רחוב יפו

דואחראי: יוסף י. כהן-צדק

ואם נמצא מי, הרוצה לעשות דבר-מה בשביל אמנות-הציור, או אמנות הפלסטית בכלל, אזי שומה על קהל הציירים בארץ ועל כל אלה החרדים לגורלה של יצירתנו האמנותית להשות שכס ולעמוד לימינו. לא בעקמת חוסם ואף לא בכפול מאחורי הגב יעשה דבר מה—זו המחלה הממארת אצלנו! הקמת מוסד זה אינה כלל וכלל ענין פרטי של פלוני ואלטוני, כי אם צורך והכרח חסון, לא במלחמה עקצנית ועקרה—ובטה אין רגילים להלחם אצלנו? בעזרה מסש הכתוב מדבר.

מספרותיו של "מחיואן תל-אביב": א) אמנות מודרנית—(1) אוסף יצירות מופת של האמנים היהודים מן המאות 18, 19, 20; גלריית של תמונות אנשי-שם בישראל, הנעשות על ידי אמנים מפורסמים. ב) מחלקה תנכית. ח) המחיואן שואף לאסוף ריפורדקציות והעתקות מיצירות המופת של כל הדורות על נושאים תנכיים. ג) מחלקה אתנוגרפית. המחלקה הזאת תכלול אוסף כל מיני מלבושים, רהיטים, ספרים, תמונות, צלומים, ציורים וכדומה, על יד המחיואן תוסד ספריה לעיני אמנות.

התכנית היא רחבה ומקיפת, אלא שתכנית רחבה כזאת יכולה גם להיות בעוכריו של מוסד צעיר. השתים האחרונות יכולות לבלוע את הראשונה, שעליה להיות העיקר, ועליה יש לשמור כעל בבת עין. ובאם המחיואן רוצה להיות למרכז תרבותי-רוחני עליו לספור את מושב כוחותיו דוקא לרכוז יצירות אמנותיות. עליו למצוא דרך אל אוצרות היצירה הציורית היהודית והאנושית בכלל, להתרכז בענפי היצירה הציורית הפהורה, שגם הם רבים. מושב פחות התמונה, אבל מוכרח, עידית שכעיריה.

ואין לשכוח, שגם בארץ חיים כמה ציירים כעלי שעור קומה, שאין לזלזל בהם.

אזלת יד

כל החלומות על יצירה עברית חיה ופוריה גזן, נעלמו כלא היו. עתה פותר בראש חוצות לדבר על סתימת הגולל, ואין אף איש בא למחות לעמוד בפריץ. ואולי משום שרגילים אצלנו למחות. הן עם מחאות ואספות אנו. ובינתיים—ואנו מתגללים במודר, חיינו התרבותיים כלא היו מעולם. אין דואג להם. הכל מוצף פולישקניות מפלגתיות, קולנועיות, המוצאת לה עתה אח בבויה גם בספרות ידועה. ואנו, אשר לפנינו—וגם היום עוד—חלמנו על יצירה עברית מקורית, המכת שרשים, צומחת מן הקרקע, עומדים לפני עוכדה מחפירה של...

והיכן נעלם היוצר העברי? מדוע לא עמד זה במערכה להגן על הצרכים הרוחניים הראשונים, שבלעדיהם אין האומה אומה כלל וכלל? הרי העוובה היא איומה, ואין איש נוקט אצבע בכדי להזיז את העגלה. ירדנו פלאים, כי היצירה היתה מיותרת, מיותרת בהחלט—ודוקא כיום! נחתו בנו דרכנות חסון הכל יכול, ואין איש בא לראות בדם השותת, בפצעים שאין להם תרופה.

כי עזוב—עזוב הוא היוצר העברי ביאושן, ועוובה פי כמה היא היצירה העברית, ואף על פי כן—היכן פנת היחיד, שם אפשר ללבו את גחלת היצירה, לשמור עליה מפני שני הכליון? היכן פנת הבדידות, אליה לא יגיע שאון הרחוב הצווחני על כל תלישותו ועל כל אפסותו? כן, פנת היחיד המבודדת היא, אשר בכוחה להציל את הרוח מפירוץ חסון הכלנועי, מעל עקיצות ומריבות עקרות. לשוב אל פנת היחיד, אל פנת הבדידות, ולהרים מחדש על הנס תקומת הרוח ונצחונו על הישגי הציביליזציה המסחררים. תחית האידיאה היא הנה הכל בכל, אידיאת היצירה, ולו גם מתוך יאוש ואכזבה. אך אין ררך אחרת מאשר לשוב אל הבדידות, אל עצמו. ג. מ.

גירייה, מכשירי-כתיבה, ספרים ומתנורת את. גולדמן

רחוב יפו מול ראינוע-אביב ירושלים